

toelichting

Waarom Mahler de symfonie zo lang liet liggen is niet helemaal duidelijk. Wel nam in deze tijd zijn carrière als dirigent een vlucht, waarbij ook veel verplichtingen kwamen kijken. De dramatische opening van deze symfonie, waarin Mahler de dood aankondigt en zich afvraagt 'waarom heb je geleefd en geleden?', moest een passend vervolg krijgen.

Wunderhorn

Toen Mahler vijf jaar na het componeren van het eerste deel het werk weer oppakte werkte hij eerst aan het derde en vierde deel. Het derde deel, een 'scherzo' met een donker randje, baseerde hij op 'Des Antonius von Padua Fischpredigt' uit zijn eerder gecomponeerde liederen *Des Knaben Wunderhorn*. In de tekst van dit lied besluit Antonius von Padua tegen de vissen te gaan prediken, omdat zijn kerk leeg is. De preek valt in de smaak bij de vissen, maar het helpt niet tegen de zonden van de mens. Ook het vierde deel, 'Urlicht', komt uit de *Wunderhorn*. De teksten zijn van Clemens Brentano en Achim von Arnim en een gekwetste ziel verlangt hier naar het geluk in het hiernamaals. De solo alt roept de 'rode roos' aan, een middeleeuws symbool voor Maria. In het koper is een plechtig koraal te horen en het hout zorgt verderop voor meer beweging in de muziek.

wederopstanding

Dat de voltooiing van de hele symfonie een worsteling was voor Mahler blijkt wellicht het meest uit de grote overgang

van de theatrale treurmars naar het lieflijke en nostalgische andante in het tweede deel. Tussen deze delen schreef Mahler oorspronkelijk een pauze van 5 minuten voor, om het contrast de luisteraar niet te zwaar te laten vallen.

Na al het wikken en wegen is Mahler overtuigd hoe het moet eindigen.

Het vredige einde van deel vier gaat echter naadloos over in de storm van deel vijf. Na al het wikken en wegen is Mahler overtuigd hoe het moet eindigen. Vanuit de hel en verdoemenis van het laatste oordeel plaveit hij de weg naar de verlossing en wederopstanding. Het laatste deel is bijna een symfonie op zichzelf. Het einde der tijden wordt aangekondigd door vier hoorns die buiten de zaal spelen, waarna de graven openspringen en de doden zich ontworstelen aan de aarde. Voor extra effect op dit dramatische moment plaatste Mahler ook vier trompettisten links en rechts buiten de zaal. De 'wederopstanding' wordt op prachtige wijze aangekondigd door het koor. De a capella gezongen tekst van Friedrich Gottlieb Klopstock werd door Mahler aangepast voor de grande finale. De mens bereikt onsterfelijkheid door liefde. De dood is overwonnen en Mahler laat het volledige orkest, koor, solisten en zelfs het orgel stralen. tekst: Fien Duijnmayr

biografieën

Nederlands Philharmonisch

Het Nederlands Philharmonisch Orkest is een veelzijdig top-orkest dat groots symfonisch repertoire combineert met operaproducties van wereldklasse. Als huisorkest van De Nationale Opera speelt het een sleutelrol in het Nederlandse muziekleven. Onder leiding van chef-dirigent Lorenzo Viotti werkt het orkest met solisten en dirigenten van internationale faam. orkest.nl

Laurens Symfonisch

Laurens Symfonisch is het grootste koor van Laurens Vocaal en voert grootschalige klassieke werken uit, vaak samen met professionele orkesten en solisten. Het koor staat onder leiding van Wiecher Mandemaker en treedt regelmatig op in de Doelen en andere grote zalen. laurensvocaal.nl

Nikola Hillebrand

Nikola Hillebrand is een Duitse sopraan die internationaal naam maakt met haar heldere stem, technische precisie en veelzijdig repertoire. Ze is regelmatig te gast bij grote

Nikola Hillebrand © Catharina Gebauer

operahuizen en festivals, en werkt samen met gerenommeerde dirigenten en orkesten. Naast opera zingt ze ook liederen en oratoria. nikolahillebrand.com

Marina Viotti

Marina Viotti is een Zwitsers-Franse mezzosopraan met een uitgesproken expressieve podiumpresentatie en een breed repertoire. Ze zingt zowel belcanto- en romantisch operarepertoire als chanson en metal-crossovers. Viotti treedt op in toonaangevende operahuizen en festivals en zoekt ook graag de samenwerking op in multidisciplinaire projecten. marinaviotti.com

Lorenzo Viotti © Eduardus Lee

concert info Mahler 2

de Doelen

Nederlands Philharmonisch Orkest Laurens Symfonisch o.l.v. Lorenzo Viotti

zondag 18 januari 2026
Grote Zaal, 14:15 uur

programma

zo 18 jan 26 | Grote Zaal, 14:15
concert zonder pauze

Mahler 2

Gustav Mahler (1860 – 1911)

Symfonie nr. 2 in c, 'Auferstehungs-Symphonie'

Allegro maestoso

Andante moderato

In ruhig fließender Bewegung

Urlicht

Im Tempo des Scherzos

Gustav Mahler in de Weense Staatsopera door Moritz Nääh

uitvoerenden

Nederlands Philharmonisch Orkest

Laurens Symfonisch

Lorenzo Viotti *dirigent*

Nikola Hillebrand *sopraan*

Marina Viotti *alt*

toelichting

Mahler 2

De *Tweede symfonie* van Gustav Mahler is een meeslepende reis over leven, dood en wederopstanding. Naast verstilde momenten pakt Mahler uit met grootschalige uitbarstingen, die een hoogtepunt bereiken bij de 'auferstehung' in het laatste deel. Vanavond uitgevoerd door het Nederlands Philharmonisch Orkest onder leiding van Lorenzo Viotti, met het Rotterdamse koor Laurens Symfonisch en de solisten Nikola Hillebrand en Marina Viotti.

traditie versus nieuw

In zijn *Tweede symfonie* haalt Mahler alles uit de kast wat hij in huis had. Het is een symfonie waarin de muziektraditie hand in hand gaat met Mahlers eigentijdse klank. Gelijk in het monumentale openingsdeel komen oud en nieuw samen. De treurmars, waarin onder andere elementen te horen zijn uit het gregoriaanse Dies Irae en diverse koralen, componeerde Mahler in de traditionele sonatevorm, maar hij plaatst het in een nieuw licht. Herkenbaar is de onderverdeling binnen de sonatevorm in een expositie, waarin de muzikale thema's geïntroduceerd worden, een doorwerking waarin deze thema's verder uitgewerkt worden en tot slot de reprise van het begin. De reprise van het eerste thema uit de treurmars wordt muzikaal duidelijk aangekondigd door een opbouw in dynamiek van waaruit een climax volgt met de terugkeer van het eerste thema in dezelfde toonsoort en het begintempo. Maar de grote vraag is: waar begint de doorwerking precies?

Ondanks uitgebreide studie zijn de meningen onder musicologen hierover zeer verdeeld. Met deze ambigue overgang zorgt Mahler voor een interessante spanning in de traditionele sonatevorm en bevraagt hij de functie van de verschillende opvolgende delen binnen het geheel.

In eerste instantie noemde Mahler het eerste deel dan ook een symfonisch gedicht.

voltooiing

Het kostte Mahler relatief veel tijd om zijn tweede symfonie te voltooien: een eerste aanzet dateert uit 1888, maar hij voltooide het werk pas in 1894. Voor het eerste deel vond hij inspiratie in het gedicht *Totenfeier* van Adam Mickiewicz. In eerste instantie noemde Mahler het eerste deel dan ook een symfonisch gedicht. Pas toen hij vijf jaar later verder ging met componeren werd het omgedoopt tot het eerste deel van de symfonie.

agenda tips

tips

do 19 mrt 26

Amsterdam Sinfonietta en Ray Chen
Devil Strings

vr 17 apr 26

B'Rock Orchestra en Anna Meredith
ANNO, een gedurfde herinterpretatie van Vivaldi's Vier Jaargetijden

za 25 apr 26

Aurora Orchestra
Stravinsky's Sacre

ontdek het
programma op
dedoelen.nl

stay in touch!

see you @dedoelen &
share your pictures #dedoelen

tickets & info:

www.dedoelen.nl

+31 10 217 17 17

Schouwburgplein 50, Rotterdam

FSC
www.fsc.org

RECYCLED

Papier gemaakt van
gerecycled materiaal

FSC® C017135

deDoelen vrienden

genoten van dit concert?

word vriend van de Doelen en draag bij aan het realiseren van een bijzonder en innovatief programma!
Ga naar dedoelen.nl/vrienden voor meer informatie

